

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEO CATALÀ

J. S. Bach i els seus revisadors

Al meu deixeble Ignasi Pascual i Pons

E totes les belles arts, ja sabem que és la música la més popular perquè és també la més sentimental, la més sensible per sa força d'expressió. Es, així mateix, la més immaterial, i això que és l'única que continuament se reproduïx amb nova vida. Mes pel mateix fet, aquest de reviure la música perpetuament, és també l'art més propens a modificacions o alteracions que han de desfigurar de manera inevitable l'idea original de l'autor, per lleugeres que aquelles siguin, necessitant la cooperació d'un interpretador. I si això passa amb els músics moderns, que han pogut deixar llurs obres gravades i impreses i corretgides curadament, ¿què serà amb els compositors antics, com Bach, per exemple, les obres del qual, en sa major part, són arribades al nostre temps a través d'innombrables còpies, de quines se n'han hagut de servir els editors a falta d'originals més autèntics?

Durant la seva vida, Joan Sebastià Bach va fer gravar molt poca música d'ell, i entre aquesta no hi figura pas el tant justament ponderat llibre de preludis i fugues en tots els tons, que titulà *El clavi ben temperat*. Per a les primeres edicions, doncs, d'aquest llibre, que daten de primeries del segle XIX, els editors van tenir de recórrer als manuscrits escampats entre els deixebles de Bach o llurs successors, i d'aquí vénen, en gran part, les variants que ofereixen encara les edicions modernes, revisades per mestres diferents, més o menys enamorats de les diverses versions conegudes.

Tot guardant la neutralitat més absoluta, anem a presentar davant del llegidor una pàgina només d'aquell llibre insuperable (ja que, com se sol dir, per a mostra n'hi ha prou amb

un botó), perquè es vegi quan poca concordància regna entre les edicions més populars o de major prestigi.

Agafem, doncs, el Preludi VIII, en *mi* bemol menor, que es compta entre els més preferits dels pianistes, i prescindint de les indicacions de moviment i de matisos, que això atany a la manera particular de sentir de cada revisador, ens atindrem només a les notes escrites i als signes d'ornament que les acompanyen.

Amb el coteig de set edicions diferents creiem que el llegidor es donarà per satisfet i convençut, i després d'enumerar aquelles no ens caldrà ja allargar més el preàmbul.

Les edicions que hem tingut a la vista per a llur consulta són les següents: Breitkopf i Härtel, Peters, Universal, Jurgenson (Concerts històrics d'A. Rubinstein), Nouvelle Edition Française de Musique Classique, G. Schirmer (revisada per F. Busoni) i edició de la Societat Bach (Bach-Gesellschaft).

Les variants comencen ja en el quart compàs, en l'ornament sobre la nota *sol* del primer temps.

Les edicions Peters, Jurgenson i Francesa el presenten en la forma següent:

Breitkopf i Societat Bach, així:

mentres que les edicions Universal i Schir-

mer el senyalen amb l'indicació general del trino:

(No falta qui suposa aquests tres signes equivalents; però el que hagi estudiat amb detenció les partitures de Bach, ja sab que el *Praller* o mordent superior [wavy line] no pot ésser substituït pel *tr*, ni tampoc és just expressar amb aquesta darrera indicació massa ambigua, la més precisa del trino sense terminació [tr].)

En els compassos 8, 10 i 12 les mateixes variants d'ornamentació se presenten de nou sobre la negra amb punt de cada primer temps; concordant les set edicions en les formes abans exposades, menys l'edició Jurgenson que sobre la negra del compàs 12 col·loca un wavy line igual que Breitkopf i la Bach-Gesellschaft.

En el compàs 13 les edicions Peters, Jurgenson i Francesa suprimeixen la nota *mi* central del primer acord que es troba en les altres quatre edicions esmentades.

Altra nota suprimida trobem en el compàs 15 (*do* blanca del tercer temps) que, a més de les edicions anteriors, falta també en la de Breitkopf.

El compàs 17, Peters i Jurgenson el presenten en aquesta forma:

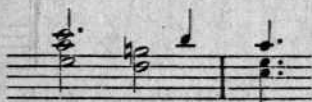
no figurant els ornaments sobre les notes *re* i *fa* en cap més edició de les esmentades.

Una variant d'importància ofereixen les diverses edicions que venim cotejant en llur compàs 18. Peters, Breitkopf, Jurgenson i la Clàssica francesa concorden en la presentació del *fa*, del cant superior, bemolitzat, com fa sentir ja abans la mà esquerra en el baix:

Mes les edicions Universal i Schirmer presenten dit *fa* amb un *h* al davant, i la Societat Bach no hi posa ni bemol ni becaire.

Tampoc concorden les edicions en el compàs següent, que ofereixen Peters, Jurgenson i la Francesa d'aquesta manera (segón i tercer temps del pentàgrama superior):

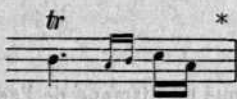

mentres en les edicions restants se presenta així:

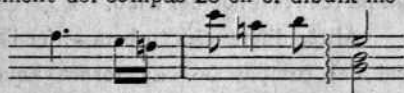

salvant la diferencia de que sobre la nota *si* l'Universal i la Schirmer hi col·loquen la senyal de trino (*tr*), i Breitkopf i la Societat Bach el mordent superior (*^^*). (Aquest canvi del *^^* pel *tr* és general en quasi tota la peça per lo que respecta a les dues primeres edicions, revisades, respectivament, pels mestres Röntgen i Busoni.)

En el compàs 24 totes les edicions concorden al col·locar un *tr* sobre el *si* (negra amb punt) del tercer temps, sinó que Breitkopf i Schirmer hi afegixen la terminació del trino en notes petites, tal com segueix:

Altra variant importantíssima trobem al començament del compàs 28 en el dibuix mel·lòdic, que en les edicions Breitkopf, Universal, Schirmer, Francesa i Bach-Gesellschaft és tal com segueix:

mentres que en les de Peters (revisió Czerny) i Jurgenson és així:

suprimint-se, com pot veure's, el *do* correa.

* Es digne de notar-se que l'edició Universal, revisada per Röntgen, dona la realització del trino sense la terminació: conforme a la regla establerta, sembla, pel mateix Bach, de no acabar el trino amb terminació quan és sobre un valor irregular: ço és, en el cas de no completar la duració de la nota un o més temps sencers del compàs.

Noves contradiccions apareixen en el compàs 29 per lo que es refereix a l'ornamentació i també a la valoració. Peters i Jurgenson concorden amb la presentació següent:

Breitkopf ens dona el mateix compàs així:

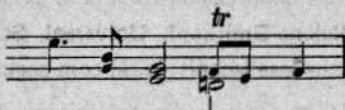
L'edició francesa és idèntica, variant només el valor del *mi* central del primer acord que l'escriu amb figura blanca.

L'edició Universal, igual que la Schirmer, dona el compàs en la forma següent (una negra amb punt seguida de tres semicorrees en el temps primer):

que no discrepa de l'edició de la Societat Bach més que en l'ornamentació, indicada aquí per un mordent en lloc del trino.

Altres diferències trobem al fer l'anàlisi del compàs 36. La forma aquesta

la trobem en les edicions Peters,

Jurgenson, Francesa i Schirmer, si bé amb un mordent en lloc del trino, en l'edició darrera. Aquesta altra forma

la presenten les edicions Universal, Societat Bach i Breitkopf, però amb la particularitat, encara, de transformar Breitkopf l'apoiatura llarga en un *acciatura* (♩).

Però la més remarcable de totes les modificacions que hem anat senyalant és la de la

cadença final, de la qual podem oferir als nostres llegidors tres variants. Les edicions Peters i Jurgenson donen aquesta:

L'Universal, Schirmer, Societat Bach i Clàssica francesa, aquesta altra:

L'edició Breitkopf, per fi, si bé guarda la forma última, presenta la penúltima nota canviada en la forma que segueix:

No volguent abusar de la paciència del llegidor, ens abstenim de senyalar altres variants de menys importància, com són: els arpeggiats que figuren davant dels acords, molt més nombrosos en certes edicions que en altres; l'allargament de notes d'alguns acords, indicat en l'edició Schirmer, revisada, com ja queda dit abans, per en Busoni; i la realització dels ornaments donada en l'edició precitada i en l'Universal, que tampoc concorden sempre.

Donem fi, doncs, a l'extens i minuciós anàlisi fet sobre el mateix preludi de Bach en set edicions diverses; mes deixem consignat també, abans de terminar, que la major part de les variants no perjudiquen gens, clar està, a la bellesa total de la composició: són com les tares regonegudes en el Sol, que, malgrat son descobriment, no priven pas de que resplandeixi l'astre rei amb un esclat per cap altre món assolit.

Al fer el precedent estudi sobre aquella pàgina de Bach, en ses diverses revisions, no ens ha mogut altra fi que la de prevenir la desmesurada confiança en determinades edicions, ja que en totes elles hi han intervingut mans estranyes, no sempre fidels del tot a l'intenció de l'autor, i algunes, més despreocupades, no dubtaren en afegir, al peu de la pàgina, la nota: Conforme al manuscrit autògraf de J. S. Bach.

Doncs en una edició que s'engalana amb la nota precedent, la direcció artística de la qual està al càrrec d'un eminent compositor francès, hem vist que hi figurava en el tant conegut Preludi I, en *do* major, de J. S. Bach, un compàs (23) que en l'edició de la Bach-Ge-

sellschaft no consta ni en el llibre primer del *Clavi ben temperat*, ni en el quadern d'Agna Magdalena Bach, on el mateix autor va reproduir-lo; com tampoc apareix en les edicions Breitkopf, Universal i Schirmer, però sí en l'edició Peters, encara que va acompanyat aquí de la següent aclaració: *eingeschobener Takt* (compàs afegit).*

Fieu-vos, ara, dels editors i de certs revisadors tècnics...

JOAN SALVAT

La música a Catalunya

Aplega de materials per contribuir a sa historia

BIOGRAFIES

ORGANISTA. — Cas d'un organista al primer terç del segle XVII.

«En lo negoci del organista, fins así no he trobat sino un home que es de gran abilitat y sego y casat, lo qual a estat molt temps en vilafrancha y a mes en St. Cugat, y me han dit que i aniria, si a vostres mercés los apareixera que noy aja difficultat y per ser estat lo temps tant breu, vostres merces me manen.» — (D'una carta de Miquel Quadres, conseller en cap d'Igualada, dirigida als consellers de la vila, datada a Barcelona als 19 d'octubre de 1610.)

El document que segueix fa referencia al mateix organista.

«Als molt magnífichs senyors los Jurats de la universitat de Agualada, que Deu Guarde. Molt magnífichs Senyors.

Avem entes que m^o Pons, organista, lo avian fet anar en aqueixa universitat y haverlo conduhit, lo que seria de poca cortesia, sebent esta conduhit en aquesta universitat, o quan nou sabessen los o fem a saber, que si tal se fora succehit a aqueixa universitat, de ninguna manera se fore acceptat, per que serie stada gran descortesia; en demes universitat ab uni-

* Es creu que l'introduïdor d'aquest compàs en el preludi esmentat, fou el professor Cristià Schwencke (1767-1822), successor de F. M. Bach com Cantor de la ciutat d'Hamburg, el qual reinstrumentà, a més, la celebrada *Missa en si menor*.

versitat que se an de afavorir, lome está obligat ab scriptura de terç obligada la persona y bens, asi se li ha feta empara al que te, il perseguirem ab tot, que no sen burlara. Soplicam a V.^a m.^s no admeten tal, perque esta fet acte pera tres anys. Confiam V.^a m.^s nou admetran, com feriam nosaltres, que seriam forsat perseguirlo, com es sert se fera fent al contrari. Deu guarde a V.^a m.^s, de Vilafrancha a quinze de Novembre 1610.

Promptes al servey de V.^a m.^s.

Los Jurats de la universitat de Vilafrancha de Panades.»

En realitat els consellers igualadins no havien fet encara cap tracte formal amb m.^o Pons; almenys no es troba registrat.

Arxiu municipal d'Igualada: llibre de l'any 1610.

(Documents inèdits comunicats per D. GABRIEL CASTELLÀ i RAICH, d'Igualada.)

ORGANER. — «Demunt lo portal de St. Anthony hi ha un orga lo qual donaren a fer los obrers de la Seu y illuminadors al honorable Francisco Bordons mestre de orgas de la ciutat de Solsona, per preu de 600 ll.^s posanthi dits obrers y illuminadors lo estany: com de tot consta ab acte rebut y testificat en poder del Discret Lluís Torras notari sot jornada de 4 Juny 1616 y fonch posat dit orga lo any 1619. Y als... Juliol 1506 delibera la Ciutat fer orga en la Seu que es lo orga vell. Llibre de Deliberacions de 1496 n.º 40.»*

INSTRUMENTS

ORGUE. — «Cabitulació feta sobre la fabrica de la cadireta del orgue en Sant Miquel entre la pnt. Universitat de Montblanch y m.^o miquel Pomes mestre de orguens de la ciutat de Elna son los següents.

Primo que dins sis mesos de vuy en auant contadors dit m.^o miquel Pomes se obligue de fer y acabar á tot punt la dita cadireta, o, orgue conforme estaue en la cadireta de la Iglesia major ço es ab los set registres, la cara de set palms, la octaua, la quinta nazarda, la alamanya de dos canons per punt, lo simbalet de tres canons per punt, la quinsena, lo flautat de fusta ab les peanyes.

It. al cap de mitg any de fet dit orgue promet dit m.^o miquel Pomes de tornar á repasar eo refinar dit orgue.

It. promet dita Uniuersitat de donarli tot lo necessari per dita fabrica.

* *Descripció de la grandesa y antiguitat de la ciutat de Manresa*, pàg. 24, d'en Magí Canyelles, publicat pel Sr. Soler i March.

It. promet dita Uniuersitat de donarli a dit m.^o Pomes per fer dit orgue eo per sos treballs cent lliures moneda Barsa. pagadores en esta forma ço es quant comensara de treballar en dit orgue trenta lliures y les restants setanta lliures a compliment de dites cent lliures acabat de fer lo dit orgue, bo afinat y visurat per dos persones elegidores per dita Uniuersitat.

It. dit m.^o miquel pomes promet que tota la materia quedara la pendra áson preu indicada per dos persones.

die 19 Nbris. 1658

lo magch. Jaume Salvany Consol en cap pnt. Franch. montaner y Barnat Olivart Consols absents per estar impeditos de una y lo Sr. miquel Pomes de altra prometen tenir y obseruar lo desobre pactat sots ob dit Consol dels bens de dita Unitat. y dit Pomes los seus propris.

Testes Pere lluis Bellver y Joan Palau de Montblanch y lo sr. Joseph de Gendre.»

Arxiu Notarial de Montblanch.

(Document Inèdit comunicat per D. JOAN POBLET I TEIXIDÓ, de Montblanch.)

Des de Londres

AMB tot i que l'últim concert de la serie de la *Queen's Hall* tingué lloc el 27 de febrer és possible que la temporada es continuï, possibilitat que tot-hom desitja veure convertida en certesa, car per més que no faltin senyals de desvetllament en el moviment musical de Londres, aquest és, ara per ara i degut a les circumstancies, una mica ensopit.

Que el públic té desig de sentir música ho demostra la nombrosa concorrencia que assistí a l'*Albert Hall* on la Reial Societat Choral donà una audició del *Somni de Gerontius*, d'Elgar, prenent-hi part, per primera vegada, l'eminent artista Mdme. Clara Butt. Formava, a més, part del programa la bonica simfonia de Dvorak anomenada *Del nou món*, que obtingué, igual que altres vegades, una excel·lent acollida, prova evident de que s'ha imposat el bon sentit, malgrat la propaganda d'alguns que voldrien aplicar el criteri prohibicionista fins a les coses d'art, que han d'estar molt per damunt de les rencunies entre els homes. S'executà també, en aquesta interessant sessió, el Concert de piano de Grieg. Oïrem, també, el *Carnaval romà*, de Berlioz, Preludi de *Parsifal*, *Una nit sobre el Mont Chauve*, de Moussorgsky, i dues aixerides composicions de Percy Grainger *Tune from County Derry* i *Fhepperd's Hey*.

La Societat dels Concerts Clàssics ha emigrat ara a l'*Aeolian Hall*, on ha començat una temporada amb bon èxit.

Veus-aquí el programa del primer concert : *Sonata*, per a violí i piano, de César Franck, i el *Trio* en sol menor, de Schumann. La primera fou executada d'una manera brillant per Miss Daysi Kennedy i Mr. Bemo Moisevitch; i la segona, amb no tanta fortuna, pels mateixos artistes i Mme. Guillermina Suggia en el violoncel. Aquesta última executà, a més, una de les *Suites* de Bach per a violoncel, d'una faísó perfeta.

Mr. Thomas F. Dunhill, organitzà una serie de tres concerts dedicats exclusivament als compositors anglesos, que tingueren lloc a la *Steinway Hall* el mes de mars prop-passat. En el primer, constituí la novitat del programa el *Quintet* de corda de J. B. Mac Ewen, obra d'un interès molt relatiu, però que s'escoltà amb gust gracies a la superba execució que li donà el Quartet Grimson. Sentírem, també, una serie de cançons de Ch. Stanford, cantades per Mr. Plunket Green amb son estil únic i incomparable. El programa del segon concert va compendre's exclusivament d'obres proporcionades per la *Societat de Dones Músics*. A recordar, una *Serenada* per a quartet de corda i piano, de Miss Ethel Bilsland, cinc cançons sobre lletra de Tempon, de Mdme. Liza Lehmann, tres *Estudis* per a violí, de Miss Marion Scott, i el *Quintet* en re menor de Miss Katharine Eggers, obra ja executada altres vegades. No vaig poder assistir al tercer concert de la serie que ens ocupa.

Una impecable execució del *Trio* en do menor de Brahms, digna de tot elogi, fou lo més notable que ens fou ofert en el concert que tingué lloc a l'*Aeolian Hall* el dia 3 de mars darrer. Els eminents artistes Mdme. Amina Goodwin, Mr. Louis Pecksal i Mr. W. E. Whitehouse es-tigueren admirables de precisió, de justesa i de colorit.

La *Societat Filarmònica* ha organitzat una serie de concerts dedicats als compositors anglesos, que han obtingut immillorable acollida. Vegi's lo més important dels programes: *Carillon*, d'Elgar (l'última obra d'Elgar, obté a cada audició més bon èxit i no hi ha dubte que hi contribuí aquesta vegada, el portar-la a un temps més viu, formant així un esplèndid complement an el vigor que posà Mr. Henry Ainley en la recitació del poema de Cammaert); *De mort a vida*, poema simfònic d'Hubert Pany (de linies més o menys clàssiques); *Cançons del mar*, de Ch. Stanford (han d'ésser regonegudes, sens dubte, com una de les seves més felices inspiracions, essent de dordre que l'execució, gracies a la poca avinensa entre el solista i els chors, no fes tot l'efecte degut); *Segona simfonia*, d'Elgar (obra quelcom oblidada aquests darrers temps, i l'inclusió de la qual en el programa, agrai el públic que sempre l'escolta amb gust); *Dance Suite*, de Thomas F. Dunhill (graciosa i ben construïda); *Serenada*, d'Elgar, i *Lady Raduoi's Suite*, de Hubert Pany, per a orquestra de corda.

La *Societat dels Concerts Clàssics*, ha demostrat últimament una tendència a otorgar la seva atenció an els compositors moderns. An aquest fi, donà a l'*Aeolian Hall* una audició de l'obra de Ravel, *Tres Poemes de Mallarmé*, per a soprano, flauta, clarinet, piano i quartet de corda. Dirigi Mr. Thomas Beecham, i Mdme. Bathori Engel s'encarregà de la part de solista. En el mateix concert, aquesta notable soprano cantà una col·lecció de cançons d'Ethel Smyth, amb acompanyament de flauta, arpa i corda, i el Quartet de Londres ens féu sentir una magnífica execució del *Quartet Satz*, de Schubert.

L'orquestra de la *Queen's Hall* donà el seu acostumat concert anyal a benefici de l'*Endowment Fund* (Caixa de previsió). El programa comprenia l'obertura *Britannia*, de MacKenzie, dirigida per l'autor; la *Quinta* i la *Sèptima simfonies*, de Beethoven, dirigides per Mr. Henry Wood; i el concert de piano de Schumann, actuant de solista el jove i notabilíssim pianista H. Solomon. La concurrència fou nombrosa, i els resultats pecuniaris és d'esperar que hauràn correspost als desitjos i als mereixements d'aquesta simpàtica agrupació a qui tant deu la cultura musical de Londres.

LIVELY

Des de París

El París actual no és evidentment pas el mateix que el París anterior a la guerra. Bon troç se'n falta! Amb tot i la natural paràlisis momentània de forces de les habituals manifestacions de la ben agitada i ben variada vida de la capital de França, seria, no obstant, ben errat creure que la música se n'és anada de París. No, no se n'és pas anada. Malgrat la guerra, malgrat el dolor, la tristor pregonada de l'hora present, malgrat el dol, per què no dir-ho, d'aquesta terra de França on els atzars m'han tornat a portar, malgrat tot, doncs, la música no ha pas desaparegut, repeteixo, de la capital francesa. Els concerts, certament, no són pas tant freqüents com en les hores felices d'aquesta capital. Han perdut, a més, aquell aspecte elegantment frèvol que totes les festes solen oferir en aquesta terra, elegantment frèvol, en efecte, emperò finament espiritual, també, i sempre *pétillante*, en tots els sentits. Els concerts, com tot espectacle celebrat, en aquest moment, a la capital de França, tenen com un deix de tristor. Són, a més, gairebé tots encaminats an aquest fi: a beneficiar a les víctimes de la malaurada guerra.

I vaig a parlar, sense més preliminars, de tot ço que he sentit o he pogut recollir a París, respecte al moviment musical, des de que hi soc (primers dies del mes d'abril).

He dit que els concerts, com la majoria d'espectacles que aquí s'efectuen, van gairebé tots encaminats al següent fi: a afavorir a les víctimes de la guerra. An aquest propòsit, vull parlar tot seguit d'una entitat altament simpàtica que ha sorgit aquí. S'intitula: *Œuvre fraternelle des artistes*, i es proposa socórrer, tant eficaçment com sigui possible, els artistes o famílies d'artistes, víctimes de la guerra. Patrocinen l'entitat esmentada l'Albert Sarraut, ministre d'Instrucció Pública de França; Dalimier, Subsecretari d'Estat, i els següents ben coneguts artistes: Camille Saint-Saëns, Gabriel Fauré, Paul Hervieu, Edmond Rostand i Alfred Cortot. L'*Obra fraternal dels artistes* ha socorregut ja, fins a l'hora present, a 8,000 artistes i

famílies d'artistes, i ha repartit prop de 100,000 francs. De tot arreu de França han anat oferint donatius a l'esmentada *Obra*. Però, amb el fi de recollir-ne més encara, s'han organitzat a París interessants *Matinées* nacionals a benefici de la bella *Obra* que ens ocupa. Les *matinées* efectuades ja, han tingut lloc, gairebé totes, en l'Amfiteatre de la *Sorbonne*. L'orquestra dels concerts del conservatori ha esdevingut l'orquestra de les *Matinées* nacionals. Forces artistes s'han fet sentir, generosament, en els esmentats concerts benèfics. He assistit a les darreres *Matinées* que ens ocupen (núms. 22 i 23). Tingueren lloc, com la majoria d'elles, en el soperb Amfiteatre de la *Sorbonne*. Mentres sonaven els versos, la música, o els discursos, hom podia, doncs, anar contemplant aquella coneguda meravella pictural que el celebrat Puvis creà un dia. El lloc és, realment, ben escollit per a oir música. I veus-aquí una nova sala de concerts que la guerra haurà ajudat a descobrir. El programa de la primera *Matinée* de les dues a les quals, com queda dit, he pogut assistir, fou el següent: *Discurs* pel popular astrònom Camille Flammarion. *Lectura*, per l'eminent actor Mounet-Sully (de la Comedia Francesa), del *Sermó sobre l'impenitència final*, de Bossuet. Sentírem, després, tres *Poemes russos*, d'en C. Erlanger; *Suite en do major*, d'A. Casella; *Rapsodia hongresa*, d'Ed. Lalo; *Cacera fantàstica de Sant Julià l'Hospitalari*, de C. Erlanger; *Melodies*, d'A. Bruneau i P. Vidal, versos dits per na Joana Lion i... la *Marsellesa* (que s'erueix, per altre part, de final a la majoria de concerts que s'efectuen, actualment, a la capital de França).

El programa de la segona *Matinée* que vaig sentir (darrera, crec, de la serie) fou d'actualitat. A més d'un sentit i brillant discurs del diputat Mr. Barthou, escoltàrem belles produccions musicals... i altres que, sense ésser tant belles, tenen, en canvi, aquell valor actual i també espiritual que el moment que travessem presta, inevitablement, a forces cces. Entre la música oïda, citaré les següents obres: Obertura de *Balthasar*, Georges Marty; *Simfonia*. E. Chausson; *Fantasia* sobre temes russos, per a violí i orquestra, Rimsky-Korsakoff. Sentírem, a més... l'Himne nacional de quiscún dels pobles aliats! Vaig escoltar, també, jolius versos d'en d'Annunzio (el poeta-guerrer!) i d'altres autors. El conegut actor Carles Le Bargy (un dels àrbrits, com essabut, de l'elegancia parisencal) fou un dels artistes que s'encarregà de ben dir els versos dels poetes.

Més concerts a benefici de les víctimes de la guerra.

Fou interessant la *matinée* organitzada, en el Teatre del *Châtelet*, per l'*Union nationale des alliances et amitiés françaises au profit des blessés militaires et des réfugiés*. S'efectuà sots el patronatge dels senadors Srs. Debierre i Humbert, i hi prengueren part coneguts artistes.

Fou també ben notable l'altre *matinée* donada en el Teatre de la *Comédie Française* a benefici de les *Œuvres de la guerre*. Anà a càrrec de tots els *sociétaires* o *pensionnaires* de la Comedia Francesa i de forces artistes lírics ben coneguts. Citem, entre els darrers, Marguerite Carré (de l'*Opera Comica*) i Fontaine i Dufranne (de la Gran Opera). El programa fou curiosísim. Va compondre's de narracions i cants de guerra, antics i moderns, presentats per ordre cronològic. Oïrem, doncs, versos d'Alfred de Musset, Bergerat, Deroulède, de Bornier, Lavedan, etc., i les següents cançons: *Le retour du conscrit* (1813); *Fanfan la Tulipe*, cançó del XVIII^è segle; *Malbrougue*, cançó del XVII^è segle; *Le bon soldat* (1590); *Le chant du départ*, Méhul; *La Brabançonne* (Himne nacional belga), *La Marsellesa*, etc. Sentírem, també, un

poema intítulat : *Les Morts pour la Patrie*, lletra de Ch. Pégny, música de H. Février. Fou sobretot interessant una bella cançó de gesta (*Chevalerie*) *mise en action* per Joseph Bédier. (En Bédier és, sabeu, l'autor d'aquella bella versió francesa, prou coneguda, de la llegenda del *Tristany*.)

Vull recordar, també, les *Matinées de Chansons de guerre*, a benefici de la Creu Roja, organitzades per Marguerite Deval i Michel Carré. Foren de prompte donades en el *Théâtre Michel* però l'èxit fou tant franc, tant sorollós, que en Michel Carré (conferenciant) i Marguerite Carré (cantatriu) decidiren donar una nova serie de *Matinées* (tots els dimecres) en un teatre ja més gran (Gymnase). Els organitzadors d'aquestes sessions patriòtiques compten amb el concurs de forces i ben coneguts artistes.

Un mot, ara, a propòsit de la *Cerimonia a la memoria dels soldats morts per la Patria*, efectuada en la gran sala del Trocadéro. El Sr. Rousset pronuncià un sentit discurs i s'executà després el *Requiem* de Berlioz i l'*Himne aux morts pour la Patrie* (primera audició), de Charles Pégny i de l'Enric Février. Prengueren part en aquest concert tres cents executants, que dirigí el mestre Victor Charpentier.

El dia 18 d'abril es donà també, en el Trocadéro, una bella audició de *La Damnation de Faust*, de Berlioz, amb els coneguts solistes Jeanne Bourdon, Flamondon, Fournets i Martin. Dirigí aquest concert (dos cents executants) en Victor Charpentier. L'obra de Berlioz que ens ocupa va esdevenint veritablement familiar al parisencs. Es ja sabut que en Colonne en donà més de cent execucions (alguna de les quals vaig sentir). Després, el Gabriel Pierné (el successor de l'Eduard Colonne en els concerts dominicals del Teatre del *Châtelet*) n'ha anat donant, també, altres series d'audicions.

Malgrat la guerra, els Concerts Colonne-Lamoureux (reunits, com queda vist), han donat forces sessions en la *Sala Gaveau*. Veus-aquí els programes dels darrers concerts. (Els dono, a fi de que el llegidor es convenci de que la música, com ja he dit, no ha pas totalment desaparegut de la capital francesa):

Primer concert (divuitè de la serie) : *Les huit scènes de Faust*, versió primitiva de la *Damnation*, de Berlioz (primera audició); *Fête pour le jour de la Sainte Cécile* (obertura), Purcell; *Air de Didon, Nymphes et bergers*, Purcell (cantatriu : Julia Hostater); *Psyché* (fragments del segon acte), Lully; *Concert en re menor* per a orquestra, Haendel; *Les Indes galantes*, ballet heròic, Rameau (escena dels salvatges); Fragments del *Romeo i Julieta*, de Berlioz. Aquest concert fou donat amb el concurs de les Sres. Vallin-Pardo, Brunlet, Julia Hostater, Catherina Mastio, Yvonne Brothier i els Srs. León Laffite, Paty i Alfred Casella, i fou dirigit pel mestre Gabriel Pierné.

Segon concert : Primera *Suite* d'orquestra, Massenet (obra de joventut, delicada, bastant joliva, i poc coneguda); *Pal·las-Athéné*, Saint-Saëns (Himne escrit en 1894 per les festes de Orange. Música llampant, brillant, decorativa, feta a propòsit per a ésser executada a l'aire lliure); *La Belle Péri*, Pau Dukas (obra interessantíssima i que pot admetre's, sense cap por d'errar-se, com essent una de les més riques en vena musical de tot ço que han anat produint els compositors francesos contemporanis); *Concert*, per a violí i orquestra, Lalo; *Sadko*, Rimsky-Karsakoff (quadre musical ple de color, com gaire-bé totes les produccions del conegut músic

rus); *L'invitation au voyage* H. Duparc (música íntima, deliciosa; no em cansaré de recomanar, als aficionats al *lied* francès, les cançons d'aquest celebrat compositor); *Peer Gynt*, Grieg. Prengueren part en aquest concert els següents artistes: Agnès Borgo i Noëlla Cousin. Fou dirigit pel mestre C. Chevillard.

Tercer Concert: *Simfonia fantàstica*, Berlioz (dirigida per en Gabriel Pierné); *Simfonia en do menor*, amb orgue (dirigida per en C. Chevillard); *Le Jardin clos*, poema en vuit parts (primera audició), lletra de Carles Van Lerberghe, música del mestre Gabriel Fauré. La senyora Croiza cantà les cançons de Fauré, que foren acompanyades pel propi autor. Per motius que no és del cas esmentar, vaig veure'm privat d'assistir en aquest concert. M'han dit, però, que la nova col·lecció de cançons de Gabriel Fauré, estrenades, com s'ha vist, en aquest concert, són bellíssimes. Ho crec. En Fauré, com és prou sabut, és l'home de les delicadeses. Es un compositor essencialment, profundament francès.

A l'Odeón s'han també efectuat alguns festivals de música francesa.

Van, en fi, organitzant-se, des de l'11 d'abril, una serie de concerts populars que tindran lloc tots els diumenges i que s'efectuaràn en el *Jardí d'aclimatació* (Sala del Palau d'Hivern). Preu únic d'aquests concerts: 50 cèntims.

I vull acabar dedicant un breu mot a l'*Opera Còmica*. S'han anat representant, durant aquests darrers temps, les següents produccions: *Le Jongleur de Notre-Dame*; *Les amoureux de Catherine*, *La Vivandière*, i *Louise*; i s'hi donaràn: *Sur le front*, acte líric de rigurosa actualitat, *Marouf, savetier du Caire*, de Rabaud i Népoty (gran èxit durant la darrera temporada de primavera); *Fortunio* i *Chemineau*.

Veus-aquí ço que s'ha fet d'importancia a París, musicalment, durant el mes i dies que fa que hi torno a ésser.

A. M.

París, maig 1915

Des de Suïça

GINEBRA. — Tots els concerts celebrats aquest darrer hivern, han tingut una finalitat benèfica, especialment els festivals donats al *Grand Théâtre* i al *Victoria Hall* que foren a benefici de la Creu Roja francesa i tingueren la virtut, per aquest motiu principalment, d'atraure *le tout* Ginebra musical. Entre els artistes d'importancia per tot-hom regoneguda, hi aplaudírem a Mme. Debogis, l'esquísida cantatriu; a Mlles. Demongeot i Tatianoff, de l'Opera; Yvonne Gal i Vallandri, de l'*Opera Còmica*; i als tenors Plamondon i Francell dels grans concerts de París. Les obres dels programes perteneixien totes a la música francesa i russa.

Els deu concerts d'abonament que en la mateixa temporada es donaren a Ginebra, foren dirigits per Mrs. Ansermet, Jaques-Dalcroze, Barblau, Bruni, Bloch, Le Borne, Théo Ysaye i Lauber. Els principals solistes foren Mmes. Jaques-Dalcroze, cantatriu; Chéridjian, pianista; Mrs. de la Cruz, bariton; Brandia, violoncel·lista i Valmont.

Com a novetat entre les obres simfòniques executades, cal citar *Petrouchka*, del jove compositor Igor Strawinsky, *Eolides*, de César Franck, i dues peces d'autors suïços: la *Quarta simfonia*, de Lauber, i *Penthésilée*, de Kellerborn, per a cant i orquestra.

A Sant Pere, es donà una audició ben remarcable de *La Passió, segons Sant Joan*, de J. S. Bach, per soli, chors, orquestra i orgue, sots la direcció de Mr. Barblau.

Altre sessió artística notablement instructiva, fou la que ens oferí la *Société de Chant*, del Conservatori. En el programa hi figuraven les interessants produccions *Jephthé*, de Carissimi, i *Orfeo*, de Monteverdi, una de les més belles obres de l'art dramàtic antic. Per a aital audició es féu venir a Mr. Vincent D'Indy, el qual dirigí de manera absolutament perfeta tant importants obres.

LAUSANA. — Els concerts de l'*Association symphonique romande* celebrats durant la passada temporada hivernenca, foren donats sots la direcció de M. Ansermet. Mme. Debogis, que prestà son valuós concurs en una d'aqueixes sessions, fou ben aplaudida i admirada en l'interpretació de les esquisides melodies de Duparc, Fauré i Doret. Els pianistes J. Aubert i Szanto obtingueren aixís mateix un gran èxit.

L'orquestra, per sa part, també estigué remarcable, en general, però sobremanera en les execucions de la *Simfonia en mi bemol major*, de Haydn; de l'*Obertura de Coriolan*, de Beethoven, de la *Rapsodia noruega*, de Lalo, de la *Suite Peer Gynt* i de la *Suite Pastorale*, de Chabrier.

En el *Théâtre de Vevey* tingué lloc una remarcable manifestació artística: Mr. Kufferath, l'eminent escriptor i musicòleg belga, hi donà una conferència sobre l'activitat intel·lectual de Bèlgica, son malhaurat país, fent una descripció emocionant dels tresors destruïts pels invasors alemanys. El grandios públic que anà a escoltar al notable conferenciant, li tributà una formidable ovació, lo mateix que a la seva compatriota, l'excel·lent cantatriu Mlle. Lily Dupré que interpretà admirablement delicioses pàgines de Gretry, Massenet, Thomas i Duparc.

BERNA. — El *Chor rus*, de Ginebra, dirigit per Mr. Kibaltchitch, donà en aqueixa vila, a benefici dels presoners russos, un notable concert.

En el programa, tot ell dedicat a primeres audicions de música religiosa i profana russa, hi figuraven, entre altres, les següents obres: *Chant de Messe*, Gretschaninoff; *Chant de Pâques* i *Que ma prière te complaise*, Tchesnokoff; *La mer humaine agitée*, de Archangelsky; *Psalm CXII*, de Bortniausky. Els fragments del *Prince Igor*, de Borodine (chorals del poble, de les noies, dels boiards, dels soldats, dels pagesos i els sons de la campana d'alarma), foren aplaudidíssims. Oïrem, per acabar, dos *quatuors* vocals amb violoncel·lo *obligato* de Arensky, i *Josué, aturant el sol*, de Moussorgsky.

A més foren cantats a capella alguns altres chors.

Mr. Kibaltchitch obté de sos choristes meravellosos resultats, tant en els lligats, que són d'una suavitat rara i d'un conjunt sorprenent, com en la fixesa tonal i precisió en els atacs.

El públic, vivament entusiasmada, féu una llarga ovació a tant excel·lent director i als seus bons choristes.

LLUÏSA BOSCH I PAGÈS

Ginebra, 14 maig 1915

Des de Valencia

A fa temps que no he pogut parlar amb els meus cars lectors de la REVISTA de estes coses d'art que a tots ens interessen.

Parlem de lo més important de la temporada que ja està per ésser acabada quan escric aquestes ratlles.

Concerts de piano : els més importants han seguit els donats per José Iturbi, tot sol o en unió de la seva germana Amparo. Ja coneixeu el valor de estos dos joves, l'un, el triomfador en París; l'altra, digna companya del germà. Dos esperits distingits i dos cors de vers artistes. Al retorn de la seua brillant *tournee* per les Filarmòniques del nord d'Espanya, donaren un concert, en el qual executaren a meravella obres a dos pianos, verament ajustades i plenes de color i de vida; entre elles, les *Variacions* de Saint-Saëns, les *Siluetes* de Arensky, i una reducció feta per José Iturbi de dos *Aquarel·les* meves, d'orquestra.

El Círcol de Belles-Arts va invitar els dos joves artistes, que hi executaren moltes d'aquelles obres. Fou amb motiu de una Exposició de pintures, i l'Iturbi va executar amb veritable llarguesa de colorit els curiosos *Quadros d'una Exposició*, de Moussorgsky. Jo hi vaig fer una conferencia previa.

El mateix Iturbi va donar un concert en el Teatre Principal on féu conèixer la innovació del vostre paísà Eusebi Ventura, el piano-clavecín. Un èxit hermós. Bach, Paradissi, Rameau, etc., etc.

Stefaniai, el pianista, va tocar al Principal. Agradà molt.

Manén donà, a la *Filarmònica*, dos concerts amb l'entusiasme de sempre per part del públic.

L'orquestra que dirigeix en Rabentós donà, així mateix, alguns concerts, dels quals vaig veurer com s'ocupa ja la REVISTA. Especialment els concerts de Vivaldi i de Bach, el de Händel i les *Escocesses*, de Greim, foren dites a meravella.

Al Conservatori, cada mes se fa l'audició reglamentaria, amb execucions individuals o de conjunt; aquestes últimes són les de la meua classe d'orquestra. La fi de curs s'ha tancat

executant música en forma que fins poc temps no es feia; els Concerts de piano, o de violí, etcètera, se donaven executats amb acompanyament de piano. Ara ja es fa amb orquestra. Senyalem un deixeble pianista de bones condicions : L. Querol, que executà molt curosament, amb sentiment, un *Concert stuck*, de Reinecke, amb orquestra.

Una temporada d'òpera curta, no cal mencionar-la sinó per a dir que ha sigut un desastre artístic; òpera barata, per complir un contracte absurd que al Teatre Principal li inspirà la seua propietaria, la Diputació Provincial, que ja vos dic que no se sembla en res, absolutament en res, a les orientacions artístiques de la de Barcelona. Figureu-vos *Lohengrin*, de Wagner, fet en el pitjor estil de zarzuela, amb innumerables talls, i retalls i adobs... una profanació!

S'ha estrenat *Amor brujo*, una gitaneria per a que es llueixqui l'admirable ballarina que és Pastora Imperio. Però com allò no té veres condicions teatrals (i és llàstima, perquè la idea és molt a propòsit) al públic no li agrada; tant més, quan el públic se pensa que va a veure un espectacle de *variétés*. La música de Falla és verament bella i està orquestrada amb un extraordinari sentiment del color : és hermosa de veres.

E. L. CHAVARRI

Palau de la Música Catalana

Concerts per l'Orquesta Sinfónica, de Madrid, i l'Orfeo Català

N els programes d'enguany han figurat les obres clàssiques en gran majoria sobre les romàntiques i modernes, i aquelles han sigut, encara, grosses peces d'empeny com el *Requiem* de Mozart, les *simfonies cinquena* i *sisena* de Beethoven, l'inacabada de Schubert, els *concerti* de Vivaldi i de J. S. Bach, amb la *suite* per a flauta d'aquest darrer autor, i ¿per què no incloure entre les clàssiques la no menys perfeta i sobirana *simfonia en mi menor* de Brahms? Afegiu-hi, també, el delitós *Nocturn* de Mozart, donat en primera audició; les obertures *Leonora* de Beethoven, i *Anacreon* de Cherubini, i de l'insuperable Bach, encara, la famosa *Aria* de la *suite* en re i el *Choral variat* de la cantata 140, i tindreu una selecció de la qual no se'n planyeran pas els admiradors més devots del classicisme.

Dir ara com els professors madrilenys, obediets a la batuta del mestre Fernández Arbós (i del mestre Millet en el *Requiem*), han interpretat les obres senyalades, seria repetir lo que des

de sa primera visita a Barcelona hem anat consignant tots els anys. Les excel·lències de la corda, principalment, en cap altre genre poden manifestar-se millor que en aquell; però la bella fusió de la fusta i el metall que l'acompanya, junt amb la puresa d'estil predominant arreu, completen aquest admirable conjunt orquestral format pels qui durant vuit dies són, cada any, els nostres hostes més benivolguts.

Com novitats modernes, la Sinfónica de Madrid ens ha fet conèixer una *Simfonia* (en mi menor) de Rachmaninoff, les *Variacions simfòniques* d'Elgar, el *Carnaval* de Dvorak, el poema *Dante* d'en Granados, i dues pàgines, no per llur brevetat menys interessants que les anteriors, de Percy Grainger.

A l'obra de Rachmaninoff millor que el nom de simfonia li quadraria el de *suite* d'orquestra, ja que el plan de la composició s'allunya bastant de la forma clàssica establerta per a la simfonia. No obstant això, la nova producció agradà, imposant-se al públic per les condicions de la seva estructura decantada cap a l'efectisme. Els dos temps del mig són, indubtablement, superiors als restants.

La composició del mestre anglès Edward Elgar és tot una altra cosa. Malgrat l'idea enigmàtica que ha presidit l'escriptura de les *Variacions* aquelles, es tracta d'una obra musical de l'art més pur i que denota en son autor una gran cultura i un gust dels més refinats; acusant, al mateix temps, una personalitat ben definida. Si bé el públic li dispensà un graciós acolliment, creiem que no es féu prou càrrec encara del seu mèrit, que en una nova audició judicaria, ben segur, molt més crescut.

Del poema *Dante*, del nostre paísà Enric Granados, en coneixiem ja la segona part, però no la primera que es donà en primera audició en el tercer concert. Es aquesta una obra que pel tema que l'inspirà s'aparta, naturalment, del caràcter nacional que predomina en quasi totes les produccions d'en Granados i presta fesomia propia a son estil. Amagada d'aquesta manera, en part, la personalitat del nostre músic, l'auditori queda un xic confós de bell principi, però reacciona tot seguit i s'orienta en el transcurs de l'obra on hi regoneix qualitats ben meritories que reclamen amb justícia l'aplaudiment. Ha sigut per en Granados un alt honor el fet d'haver acollit la Sinfónica de Madrid el seu *Dante*, l'èxit del qual alcançat aquí haurà decidit, sens dubte, a la corporació aquella a fer-lo oir en altres concerts de la seva *tournee*.

El *Carnaval* de Dvorak i les peces *Melodia* i *Dança irlandesa* de Percy Grainger són obres d'escassa significació, però la darrera, d'estil popular, aixerida i francament ritmada, logrà d'una manera fàcil els honors del *bis*.

Un petit canvi de programa ens oferí en el lloc de les peces de Debussy anunciades, la bonica *suite* de Rimsky-Korsakow *Scheherazade*, una fantasia plena de color on l'element popular oriental hi pren un relleu extraordinari. L'havia donada a conèixer a Barcelona l'Orquestra Lamoureux, i no creiem que s'hagués repetit més des d'aleshores. L'escoltàrem, per lo tant, amb força plaer, puix ens interessa igualment la bellesa dels temes com la traça amb que està instrumentada tota l'obra.

I arribats als dos últims concerts de la tanda, diguem quelcom de l'obra de Mozart en el desmeny de la qual hi col·laborà el nostre chor.

L'audició d'ella, com era ja d'esperar, despertà entre els filarmònics barcelonins grossa expectació. Si concorregudíssima es vegé la sala del Palau la primera nit, plena a vessar es pogué veure la segona. En la premsa hi hem llegit opinions contraries sobre el mèrit del *Requiem* mozartian, mes el fallo del públic no podia ésser més unànim; creixent encara més l'èxit a la segona audició, on augmentaren els aplaudiments i les repeticions, malgrat donar-se la missa completa sense cap descans. La victòria del mestre Millet i dels elements que el secundaren per ningú fou regatejada.

No cap en els límits d'aquesta nota fer un anàlisi de l'obra pòstuma de Mozart, que, no obstant les circumstancies que rodejaren sa creació, és d'un vigor, d'un equilibri, d'una espontaneïtat que sorprèn i enamora. Com ja diguérem en l'article del número passat, és creença general de que tota la part vocal de la missa és original de Mozart, el qual encomanà al seu deixeble Süssmayer la terminació de l'obra, atenent-se a les notes ja preses pels acompanyaments i l'instrumentació. Qui no vulgui regonèixer en l'*Hostias* i l'*Agnus* l'inspiració directa del geni malhaurat de Salzburg, ha de tenir a la força un criteri molt estret. Si ens atenim ara a l'esperit religiós direm que, apart l'estil dramàtic que el propi text de la *Seqüència* imposa sovint (recordi's que els grans mestres de la polifonia vocal no musicaren mai aqueix número de la *Missa pro defunctis*), en tots els demés fragments el sentiment religiós hi és ben latent. I encara que per sort la música sacra ha evolucionat força aquests darrers anys envers el bon sentit, ¿qui tindrà re que objectar a l'expressió mística que impregna, per exemple, el *Recordare*, el *Lacrymosa* i l'*Hostias*, o bé qui negarà la propietat litúrgica del *Sanctus*? Però com efecte musical, tant per sa plenitud sonora com per son magistral desenrotllament, compta encara el *Requiem* de Mozart amb sos *Kyries*, trassats amb una fermesa notable, i el tema dels quals, repetit en el número final de la missa, deixa a l'oient l'impressió d'una obra fonament sentida i escrita amb un art insuperable.

A l'excel·lent conjunt de l'Orquesta Sinfónica, cantant i matitzant amb ver *amore*, s'hi afegiren el quartet vocal compost de la Srta. Fornells, Sra. Dachs de Guiteras i Srs. Gallofré i Serra, aplaudits d'una manera especial a l'acabar el núm. 5 (*Recordare*); el Sr. Vicents M.ª de Gibert en la part important de l'òrgue, que omple el conjunt amb sos acords vibrants i armoniosos; i, per fi, els nostres infadigables orfeonistes, que amb un entusiasme mai desmentit cooperaren al feliç desmeny del *Requiem*.

Com ja queda dit abans, el mestre Lluís Millet dirigí aquesta obra pregat pel mestre Arbós i la Sinfónica en delicada prova de confraternitat artística. Les aclamacions del públic i les ovacions interminables que al final de l'obra se succeïren els dos dies són la major gloria del nostre mestre estimat.

J. S.

Catalunya

BARCELONA

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA : FESTIVAL DE LA CREU ROJA ESPANYOLA. — El 12 de maig tingué lloc un festival a benefici dels ferits de les nacions en guerra i d'Espanya al Marroc, sota la direcció artística del mestre D. Robert Goberna. En la primera part, la *Societat Barcelonense de Quintets* executà amb força ajust i delicadesa la *Serenada en sol*, de Mozart, obedient a la batuta del citat mestre.

En la segona part, composta d'obres curtes de diferents autors, se distingiren, especialment, el violoncel·lista Sr. Cassadó i la Srta. Plantada; també hi prengueren part els cantants d'òpera Srs. Morro i Canalda.

Per finalitzar el concert actuà d'organista el Sr. Goberna, executant pàgines de Beethoven i Gounod, i l'esmentada *Societat de Quintets* tocà peces de Bach, Haydn i Goberna.

En conjunt, una vetllada agradable que merescué l'aplaudiment de la concurrència congregada en la sala amb el plausible objecte de cooperar al fi benèfic anunciat. — Z.

CONCERT A BENEFICI DE LA SAGRADA FAMÍLIA. — El dia 14 de maig prop-passat, al vespre, se celebrà en el Palau un «Concert a benefici del Temple expiatori de la Sagrada Família organitzat per la *Junta de Dames Catòliques Catalanes* amb la cooperació de l'*Associació Catalana d'Estudiants*».

El programa interpretat fou el següent : *Carnaval romà*, de Berlioz; *Concert espanyol*, per a violoncel i orquestra, de Joaquim Cassadó; tercer acte de l'òpera italiana *I Darmignac*, segons llibret del Sr. Angel Bignotti, música del Sr. J. Ferrer Vidal; *Concert en re*, per a violoncel i orquestra, de Haydn; escena de *Sansó i Dalila*, de Saint-Saëns; *Francesca da Rimini*, de Tschai-kowsky.

El principal atractiu de la sessió era l'anunciada cooperació del jove concertista de violoncel Gaspar Cassadó. També havia produït certa expectació l'*avant-gout* de la nova òpera del Sr. Ferrer i Vidal. Respecte d'en Cassadó, direm que l'èxit entusiasta que obtingué fou ben merescut; sa dexteritat i el domini de la tècnica juntament amb les qualitats més fonses de sentiment i interpretació que posseeix, són del tot notables i li fan augurar una brillant carrera. El *Concert espanyol*, de son pare, és una obra força interessant, escrita a la moderna, i ben apropiada per a obtenir els èxits que, segons tenim notícies, ha alcançat ja a l'estranger.

L'acte de *I Darmignac*, seriosament interpretat per les Sres. Pierrich i Dachs, el Sr. Nadal i la secció de senyoretes de l'*Orfeo Barcelonès*; merescué els unànims aplaudiments de la selecta

concorrença que omplia la sala. Aquesta primera audició, doncs, produí una impressió excel·lent; consignat aquest fet, com és de justícia, creiem que fóra arriscat voler formular ara un judici precipitat respecte d'una obra concebuda per al teatre; la música dramàtica requereix l'escena, els trajos, els gestos: no és, doncs, possible apreciar-la degudament quan està privada d'aquests indispensables complements.

L'Orquestra Simfònica de Barcelona, dirigida pel mestre Lamote de Grignon, interpretà el programa amb la serietat a que ens té acostumats. — Z.

ASSOCIACIÓ DE MÚSICA «DA CAMERA». — El novè concert d'aquesta Associació (9 maig), anà a càrrec d'en Blai Net, pianista, i d'en Josep Rabentós, violoncel·lista. Executaren tres Sonates degudes, respectivament, a Saint-Saëns (òp. 32), a Beethoven (òp. 40), i a Ricard Strauss (òp. 6). Veus-aquí tres produccions que representen, evidentment, tres tendències ben diferents. La primera és innegablement més rica en pura musicalitat que la segona. En aquesta, en canvi, hom hi sent bategar un desig ben evident de cercar novitats. És desigual, però sona, ben sovint, de faigó interessant. En el fons és, potser, un xiquet uniforme. Glosa sempre, diria's, un idèntic matís sentimental. És, a més, més dolça que vigorosa, i els passatges brillants són, tal volta, un xic buits. Beethoven sent doncs, sobretot, la dolcesa, les vaguetats sonores. La seva Sonata és, però, val a dir-ho, interessant. La Sonata, de Strauss, és atrevida, brillant, franca, i no està pas mancada de certes característiques de l'estil, ben conegut, del celebrat autor de Salomé.

Les tres Sonates que constitueixen el programa de l'interessant sessió que ens ocupa, foren molt ben tocades pels ja dos ben coneguts artistes Srs. Rabentós i Blai Net. El primer lluí un cop més sa bellíssima i ben plena sonoritat, i el segon son mecanisme clar i flexible. Ambdós digueren, en fi, les tres produccions modernes ja esmentades, amb tot l'amore i la cura desitjables. — X.

El desè concert d'aquesta Associació (29 maig), fou confiat a na Pilar Bayona, pianista. Executà el següent programa: *Concert italià*, Bach; *Kreisleriana*, Schumann; *El Puerto, Córdoba*, Albéniz; *Los Reyes Magos, Rapsodia vasca, Impromptu*, Usandizaga; *Allegro de Concierto*, Granados; *Nocturn, Berceuse, Estudi*, Chopin; *No es viu més que una vegada*, Strauss-Tausig; *Sonet de Petrarca, Polonesa*, Liszt.

Pilar Bayona és una artista joveníssima. Té molta agilitat. És, però, una agilitat a flor de teclat, que podríem dir-ne. Sa sonoritat és minça, petita. És, generalment, com una vaga i lleugerríssima remor. És, a més, ben poc variada. Aquesta igualtat sonora engendra, tal volta, un xiquet de monotonia. Afegirem, encara, que la gentil i ben dotada concertista que ens ocupa no dibuixa, ens semblà, no grava en el teclat ço que ella interpreta. Ses execucions (recordi's el *Concert italià* o *Kreisleriana*) són, doncs, creiem, un bon xiquet amorfes. Són els accents, la vida rítmica, ço que fa viure a la música. I això manca, creiem, en les execucions (per altre part notabilíssimes) de na Pilar Bayona. Veus-aquí la nostra impressió ben sincera. L'hem formulada amb franquesa

perquè es tracta, precisament, d'una artista molt ben dotada; d'una artista que, malgrat sa juvenesa, fa molt, molt més de ço que hom podria esperar dels seus pocs anys. Tenim la certesa, afegirem, que amb l'estudi, na Pilar Bayona, aconseguirà ben prompte ocupar un alt lloc entre els grans concertistes. Té ja, com queda dit, una agilitat absolutament remarcable. Sols li falta, ara, creiem, per a esdevenir una artista del tot notable, del tot perfeta, enriquir ses sonoritats i preocupar-se d'això: dels accents, de la vida rítmica, de l'estructura de les produccions que interpreti i de ço que viu, en un mot, en el fons de les grans obres que ja executa. Algunes d'aquestes qualitats, sols l'experiència, sols els anys podran proporcionar-les-hi. Altres, en canvi, un ben guiat estudi podrà aclarir-les-hi.

Rebi, per acabar, la joveníssima artista que ens ocupa, la nostra ben coral felicitació. Fem constar que té grans qualitats. — X.

SALA MOZART: RECITAL MADRIGUERA. — El dia 8 del passat maig hi donà en aquesta sala un recital de piano la nena Madriguera, a la qual, per ses qualitats innates de musiquesa excel·lent, hem alenat plens de goig des del bell començament de sa carrera. El domini que té avui del piano la Paquita Madriguera és molt superior al que havia manifestat en sos primers recitals: com a claretat, quadratura, força i precisió, son mecanisme té molt guanyat, i si com a estil i comprensió no dóna encara la gentil pianista tot lo que d'ella es feia esperar, no hi ha dubte que ho aconseguirà aviat si persevera en l'estudi, concentrant-se i adquirint la cultura musical indispensable per assolir el grau de perfecció que dóna als grans artistes la suprema autoritat de mestre.

Fou, per lo tant, en les peces de concepció menys profunda on la Madriguera escoltà aplaudiments més generals i sorollosos; veient-se obligada a repetir *El Ferrer armoniós* de Haendel, les variacions de qual aria sortiren nêtes i brillants; l'original composició de Mac Dowell, *Contes del vell negre*, d'un humorisme delicat, que impressionà agradósament, i el *Vals*, núm. 11, de Chopin, executat amb una finesa de pulsació extrema.

En el programa hi figurava, a més, un preludi i fuga de Bach, la sonata *Els adeus* de Beethoven, les *Peces de fantasia* de Schumann, i diverses composicions de Liszt, Rachmaninoff, Albèniz i Granados, l'execució de les quals fou acollida amb llargs aplaudiments, i, obligada per ells, la Paquita Madriguera va tenir d'allargar encara son recital amb dos números nous del seu repertori.

Ha sigut, doncs, per la novella concertista, a la que felicitem, un nou èxit senyalat. — S.

RECITALS SANCRISTÒFOL. — En la mateixa Sala Mozart hi hem aplaudit més tard una altra artista de la terra, igualment jove i no menys ben dotada que la precedent per al conreu de la música: és n'Aurelia Sancristòfol, que, després d'una llarga estada a París, ha retornat al costat dels seus amb una tècnica de les més sòlides per sa fermesa i pulcritut. Com afinació i potencia tampoc el seu violoncel deixa re que desitjar; però ens admira, sobre totes les qualitats que podríem numerar, la ductilitat del seu arquet. L'estil de la Sancristòfol és, a més, d'una gran pu-

resa, no solament en l'interpretació dels clàssics, sinó quan executa també els autors moderns. En els dos recitals que donà els dies 17 i 22 del mes passat, secundada amb talent per la distingida pianista Sra. Barella de Soler, va fer-nos oir quatre sonates de Haendel, Mendelssohn, C. Franck i Galliard, successivament, junt amb la *suíte* en *do* menor de J. S. Bach, el *Concerto* de Haydn i varies peces clàssiques, terminant amb la *Romança* d'Elgar i un *Preludi* de Sinding. Va agradar-nos, especialment, en les sonates susdites i en la *suíte* de Bach; però descollà també, pel seu bon gust, en l'esmerada dicció de les peces soltes, al final del segon recital, algunes de les quals va tenir de repetir entre calorosíssims aplaudiments.

L'èxit de la Sancristòfol fou, per lo tant, un èxit franc i clamorós, del que se'n pot vanagloriar, justament, la notable violoncel·lista catalana. — S.

SALA GRANADOS : RECITAL ENRIC GRANADOS. — Aquest recital, que tingué lloc en la bonica sala de concerts de l'Avinguda del Tibidabo, el dia 30 de maig, a la tarda, fou, no cal dir-ho, un èxit clamorós. Una sala plena de fidels devots del mestre, una atmòsfera caldejada d'entusiasme, un seguit de sorolloses ovacions, veus-aquí les conseqüències de les interpretacions sempre esquisides i poètiques d'en Granados.

Digué o, millor dit, brodà, com ell sab fer-ho, la *Sonata* núm. 3 en *do*, de Beethoven, havent d'afegir a continuació el primer temps del *Clar de lluna*, per a apaibagar l'entusiasme desbordant; i amb el més gran romanticisme traduí el pensament chopinià compendiat en pàgines com el *Nocturn*, òp. 1, el *Vals*, òp. 64, núm. 2, la *Berceuse* i la *Polonesa-fantasia*, òp. 22.

Però, si cab, fou encara més gran el triomf d'en Granados, compositor i intèrpret de ses propies creacions: *Los requiebros*, *El Amor y la Muerte*, *El Pelele*, *La Maja y el ruiseñor* (aquesta darrera, executada fora de programa). Ja s'ha dit en altres ocasions, des de les planes d'aquesta mateixa REVISTA, el sentit i el valor de les *Goyescas*, per a que insistim un cop més sobre un i altre; així mateix tampoc ens estendrem sobre la faigó única i característica de traduir-les al piano, que posseeix llur autor. *El Amor y la Muerte*, que té el subtítol de balada, era una novitat. Es una peça desenvolupada, a tall de poema simfònic, i en ella apareixen temes d'altres *Goyescas* amarats d'un pregón sentiment de dolor. — Z.

ASSIL DE SANT JOAN DE DÉU. — El 13 del maig darrer, dia de l'Assumpció, tingué lloc a l'Assil de Sant Joan de Déu — barriada de Les Corts d'aquesta ciutat — una festa musical tant agradosa i lloable sota son aspecte artístic com per sa finalitat. L'*Orfeó Gracienc*, «amb el bon propòsit de portar benestar i consol — com deia molt bé el programa — a l'esperit dels pobrets nens malalts que tenen acolliment a l'assil», hi donà un notable concert sots la batuta de l'entusiasta i incansable mestre en Joan Balcells, ànima de la mateixa entitat coral.

El lloc d'aquella santa casa utilitzat per a l'acte, fou l'espaiós pati-jardí immediat a l'ingrés del local, i presentava un cop de vista força atractiu, rublert com estava d'atapalida generació que omplia la planta baixa, les galeries i fins el terrat, la qual se composava de protectors de la

benefactora institució i altres persones invitades. Segons és de suposar, atès l'objecte primordial de la festa, tots els nens assilats, quin estat de salut ho permetia, s'hi trobaven en lloc preferent, àdhuc alguns de molt delicats que hi assistien col·locats en llitets a la galeria del primer pis.

No és precís manifestar que la massa choral encarregada del concert evidencià de nou en aital ocasió la valua que arreu té regoneguda, havent constituït la seva acurada execució de totes les obres un èxit complet per als orfeonistes i, especialment, per al mestre Balcells.

Totes les composicions que figuraven en el programa obtingueren una interpretació excel·lent i la majoria d'elles conseguiren, amb justícia, els honors de la repetició; essent de dolendre, tant solament, que algunes de les obres, degut a la naturalesa marcadament apianada de certs passatges que haurien requerit l'audició llur en un local clos i més reduït, no deixessin assaborir prou, en aquell lloc obert a ple aire, les bel·leses que les caracteritzen i el treball de l'Orfeo.

Entre altres, foren acollides amb especial predilecció, *L'Hereu Riera*, d'en Cumellas; *L'Himne a l'arbre fruïter*, d'en Morera; *Negra sombra*, d'en Montes; *Cançó de nois*, d'en Grieg; *Les Ginetes*, d'en Balcells, i *Pregaria a la Verge del Remei*, d'en Millet.

Cal remarcar, finalment, que la concorrencia restà complagudíssima de la simpàtica festa, i prodigà sos aplaudiments als cantaires que amb l'art llur tant l'havien delectada. Donava bo i alhora cor-prenia el veure com entre els oients més entusiastes hi destacaven els petits assilats, aquells an els quals anava dedicat principalment el concert.

Felicitem a l'*Orfeo Gracienc* i al mestre Balcells per aquest nou èxit artístic, i a l'ensem per l'obra d'altruisme tant bellament realitzada. — F. D.

MANRESA

Aquest any l'*Orfeo Manresà* ha instituït una tanda primaveral de concerts públics que ha denominat «Sessions Selectes d'Art», per a les quals, sots l'infatigable direcció del mestre Pecanins, fa passa de sis anys que s'ha vingut preparant o seleccionant un auditori per medi d'unes altres sessions íntimes nomenades «Hores d'Art», que periòdicament se celebren a la gran sala d'ensajos de dit Orfeo.

Aquests concerts han sigut tres, i han tingut lloc les nits del 18 i 25 d'abril i 2 de maig al Teatre Nou.

La sessió del 18 d'abril anà a càrrec de l'Associació de Música «da Camera» de Barcelona, que, en la primera part, executà la *Serenata en sol*, de Mozart; i en la segona: *Aria en do*, J. S. Bach; *Ultima primavera*, Grieg; *Minuetto de Ifigenia in Aulida*, Gluck; i *Dances hongreses*, números 6 i 5, Brahms. A la tercera part, l'orquestra i l'*Orfeo Manresà*, sota la direcció del mestre Pecanins, executaren tres temps de la *Cantata* núm. 78, de J. S. Bach: a) *Oh Jesús de la meva ànima*, b) *Duet per a veus blanques*, i c) *Choral final*; *L'Angel de la sòn*, de Lamote de Grignon, i la marxa del *Tannhäuser*. Aquest concert fou un èxit.

I passem a la segona sessió, que tingué lloc el dia 25 d'abril: la primera part fou encomanada

al trio Carme Matas (piano), Daniel Mas (violí) i J. Ricard Matas (violoncel), els quals es presentaren amb el *Trio IV* (òp. 4), de Beethoven, i l'*Allegro a l'hongresa* de Haydn. Tocaren, a més, fòra de programa, el *Minuetto* del Trio III de Beethoven. La labor d'aquest trio fou ben pulida, i acceptada amb gust pel públic, que aplaudí força. A la segona part, la soprano senyoreta Andreua Fornells, digué, molt ben acompanyada al piano per la senyora Matas, *Rosa de bardisa*, Schubert; *Voreta el riu*, Fauré; *Amor nou, vida nova*, Beethoven; *Serenata inútil*, Brahms; *A ma estimada*, Schumann; *Marineta*, Dalcroze; i *Cant dels rossinyols* i *Es juny*, Lamote de Grignon. La senyoreta Fornells té la facultat d'entusiasmar el nostre públic. A Manresa és la segona serie d'ovacions que hi recull, consolidant-s'hi el seu prestigi i el de la seva bona escola. El cos coral de l'*Orfeó Manresà* ocupà tota la tercera part amb un programa format amb les següents composicions: *La Gata i en Belitre*, Pujol; *Oh Déu de gloria, oh Déu de pau*, Bach; *El Cant dels ocells*, Millet; *Els Tres tambors*, Lambert; chor dels pelegrins del *Tannhäuser*, Wagner; *Cançó de breçol*, Sancho Marraco; *La Mort de l'escolà*, Nicolau; i *Les Ginesteres*, Balcells. L'*Orfeó Manresà* tingué una jornada felicíssima. Realsà aquesta part la cooperació de la senyoreta Fornells, que digué els solos d'*El Cant dels ocells* i de la *Cançó de breçol*, que tingueren de repetir-se.

I, finalment, el dia 2 de maig tingué lloc un dels concerts que amb més espectació han sigut esperats a Manresa.

Tota la vesprada no fou altra cosa que un compendi de les tasques de l'Escola de Gimnàstica Rítmica de l'*Orfeó Manresà*, presentant-se en escena la quasi totalitat dels sexanta alumnes d'ambdós sexes que, dividits en tres graus, abarquen els tres cursos primers de solfeig; per altra part aquest concert tenia una grossa transcendència per l'*Orfeó Manresà*, car ell ha implantat seriosament el sistema de Dalcroze, funcionant la seva vida acadèmica sobre aquesta base fa cosa de dos anys, i era una exigència de la seva vida corporativa el mostrar públicament l'èxit de l'esmentat sistema.

L'ordre de la sessió era, en la primera part, estudis i demostracions del mètode de Gimnàstica Rítmica, que executaren els alumnes del primer i segon grau; a la segona part, les cançons amb gestos *Les Formiguetes*, Llongueras; *Volem dançar*, *Ronda dels bons treballadors*, *Ronda de les estacions florides* i *Casament del Cu-cut*, de Dalcroze; i a la tercera part, les alumnes del tercer grau o secció realitzaren plàsticament *El despertar a la llum*, Dalcroze; *Scherzo*, Beethoven; *El Convent*, Borodine; primer temps de la *Serenata en sol*, Mozart; *Preludi*, Chopin; i les *Dances de Lormont*, César Franck.

L'Escola de Gimnàstica Rítmica de l'*Orfeó Manresà*, amb aquesta esplèndida manifestació, s'ha guanyat un sòlid prestigi, auguri d'una profitosa actuació per a l'esdevenidor. Al mestre Pecanins i als professors na Rosa Miró, nens Garí i en Miquel Caellas és a qui es deuen tots els honors. — N. M.

SANT QUIRSE DE BESORA

Amb motiu de celebrar-se la festa de la benedicció de la senyera de l'*Orfeo Muntanyenc* de aquesta vila, tingueren lloc els dies 22, 23, i 24 del prop-passat maig, unes solemnes festes musicals, la part principal de les quals fou desempenyada pel notable Orfeo que dirigeix el mestre Espadaler.

Entre altres de caràcter literari i popular, les festes musicals consistiren en dos solemnes concerts vocals-instrumentals, que es celebraren en el Teatre de la Joventut Catòlica els dies 22, 23 i 24; en l'estrena de la formosa *Missa Pontificalis*, de Perossi, el dia de l'acte de la benedicció de la Senyera, i en variades audicions de sardanes.

No cal dir que tot el poble prengué part a tant boniques festes, però d'una manera especial en els concerts de l'Orfeo, que es vegeren concorregudíssims, tributant el públic repetides i entusiastes ovacions al mestre Ramón Espadaler i als estudiosos choristes que amb tant acert dirigeix.

Veus-aquí, ara, el programa del primer concert, que fou el més important:

Gran fantasia sobre *Faust* (orquestra), Gounod. Per a veus soles : *Himne de la Senyera*, R. Espadaler; *El Rossinyol*, E. Morera; *La Pastorel·la de Fonticó*, J. Espadaler; *El Mestre*, Pecanins; *La Primera volada*. *Vora el breçol* (per a veus i orquestra), Casadevall.

La Princesa de la vall (orquestra), Casanovas. Per a veus soles : *Els Pescadors*, Clavé; *La Gata i en Belitre*, F. Pujol; *Vols dir-me amor*, J. Dowland; *Fum, fum*, J. Lambert; *L'Emigrant*, A. Vives. *Patria nova* (per a veus i orquestra), Grieg.

Felicitem a la Joventut Catòlica, i especialment a l'*Orfeo Muntanyenc*, per aitals actes, encoratjant-los al propi temps perquè prossegueixin cada dia amb més entusiasme llur tasca cultural. — T.

Bibliografia

LA MARA : *Wolfgang A. Mozart*. — Traducción y adaptación del alemán por V. M. de Gibert y F. Pujol. — Unión Musical Española, editores.

La ben coneguda casa editorial *Unión Musical Española* (abans casa Dotésio), acaba d'ofertar-nos una curosa traducció castellana de la biografia de Mozart, de La Mara. Aquesta interessant publicació, primera d'una serie de Biografies de músics que els esmentats editors es propo-

sen publicar, mereix els més justificats elogis. Les publicacions espanyoles d'aquesta mena (tant abundoses a l'estranger), són, com ja es sabut, raríssimes en la nostra terra. La col·lecció de Biografies, que tant oportunament acaba d'inaugurar la ja citada casa editorial, ve, doncs, realment, a omplenar un gran buit.

Les biografies de La Mara (María Lipsius) són ben a propòsit per a interessar a tota mena de llegidors. Són agradoses, són ben documentades, són seriosament escrites, i contenen, en un mot, tot ço que pot hom considerar com essencial, així respecte als fets capdals de la vida del músic estudiat com a les seves obres. Són ben a propòsit, en fi, per a satisfer prestament, justament, la curiositat del músic o de l'aficionat superior.

La traducció castellana de la Biografia que ens ocupa (així com la de les demés Biografies que la casa *Unión Musical Española* es proposa publicar), ha sigut confiada an en V. M. de Gibert i an en F. Pujol. Ambdós han fet més, realment, que una fidel traducció del *Mozart* de La Mara. Han completat, a voltes, l'original que traduïen. Són interessants, en aquest sentit, les breus notes que acompanyen la traducció esmentada.

La nostra ben coral enhorabona als editors i als traductors. — F. Ll.

Noves

MÚSICA ESPANYOLA A L'HAYA. — Ens enterem, amb gran satisfacció, que en un concert donat el dia 6 de maig prop-passat a la Sala *Diligentia*, de l'Haya, s'executaren amb gran èxit les conegudes *Aquarel·les valencianes*, per a orquestra de corda, del nostre bon amic i excel·lent col·laborador n'Eduard López-Chavarri. L'èxit fou, sabem, tant franc, que les susdites *Aquarel·les* s'executaren, novament, en un dels concerts del *Teatre Reial*. El ministre d'Espanya a l'Haya anà a oir, llegim, la joliva producció d'en Chavarri que hem ja esmentada.

La nostre ben coral felicitació, des d'aquestes planes, al ben simpàtic periodista i compositor valencià.

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA. — La ben notable orquestra barcelonina que, com és sabut, dirigeix el nostre excel·lent amic i distingit col·laborador Sr. Lamote, està visitant actualment les més importants ciutats d'Espanya. Veus-aquí les ressenyes que fins ara hem anat llegint a propòsit dels concerts ja verificats, arreu d'Espanya, per l'*Orquestra Simfònica de Barcelona*:

De El Noticiero Bilbaíno :

«El segundo concierto celebrado anoche en el Teatro de los Campos resultó tan magnífico como el primero. Asistió numerosísima y distinguida concurrencia, presentando la sala brillante aspecto.

En la primera parte interpretó la orquesta, de una manera acabada, «Euryanthes», obertura de Weber; «Larghetto» del quinteto en «la», de Mozart, y «Don Juan» poema sinfónico de R. Strauss, especialmente la última obra que está llena de dificultades y que fué ejecutada de manera admirable, siendo aclamado el maestro señor Lamote de Grignon.»

La Voz de Guipúzcoa, de San Sebastián, diu :

«La expectación que había antes de comenzar por escuchar a tan afamada entidad musical era grandísima, y no sólo no quedaron defraudadas las esperanzas sino que la realidad superó en mucho a lo que todos esperábamos.

En medio de un silencio sepulcral comenzó el concierto con la célebre obertura de Berlioz «Carnaval Romano», obra conocida pero que gusta más cuanto más se oye y la Orquesta Sinfónica de Barcelona la ejecutó de una manera tal, que bien puede asegurarse que no se ha interpretado aquí mejor por entidad alguna y eso que han desfilado por esta ciudad orquestas verdaderamente soberbias, como la que trajo el maestro Strauss, la Sinfónica de Madrid y la del verano en el Gran Casino.»

I després de ressenyar tot el concert, afegeix:

«Se repitieron al final los aplausos y las ovaciones verdaderamente entusiastas, saliendo el público encantado y admirado.

Es la Sinfónica de Barcelona una orquesta notabilísima en la que todos sus elementos están unificados de tal modo que resulta un conjunto de una homogeneidad admirable.

Todos los ejecutantes son consumados profesores, no siendo de extrañar que saquen efectos tan sorprendentes.

Del maestro Lamote sólo diremos que rayó ayer a una altura insuperable, revelándose no sólo como un eminente director, sino como un gran compositor y un consumado instrumentador.»

Diu El Pueblo Vasco, entre altres coses :

«Celebróse ayer tarde el segundo de los conciertos anunciados. En él «La Sinfónica», de Barcelona, bajo la hábil dirección del insigne maestro Lamote de Grignon, dió una vez más, prueba elocuente de sus grandes méritos. Todo cuanto en nuestra reseña de ayer, hecha a vueta pluma, pudimos consignar, todo ello, corregido y aumentado, hemos de hacer constar hoy, para de este modo testimoniar nuestro caluroso aplauso y el entusiasmo que nos causó esta segunda sesión en que tan notabilísima orquesta alcanzó, si cabe, un triunfo más grande que en su primera audición.

Terminó la parte primera con la «Muerte y Transfiguración», de Strauss, obra originalísima, magistralmente instrumentada, llena de ricos efectos de orquestación que el genial Strauss, conocedor como pocos de la moderna técnica instrumental, ha sabido en su obra acumular.

Al terminar la orquesta la ejecución esmerada de tan grandioso poema, el maestro Lamote, que la llevó con gran precisión y no menos entusiasmo, obtuvo una ovación que le obligó a presentarse varias veces en escena.

Una Sinfonía de Beethoven, la número siete, constituía la parte segunda. Obra sumamente conocida, no entramos en detalles respecto a ella, pero sí hemos de hacer constar con sumo gusto, que jamás la hemos oído interpretada de modo tan magistral. Los cuatro tiempos encantaron al auditorio y en ellos pudimos apreciar efectos desconocidos para nosotros. Fué perfecta

su ejecución. Así lo entendió también el público que, con inusitado entusiasmo, aplaudió la labor admirable de la orquesta del maestro Lamote de Grignon.

Vaya nuestra felicitación leal y sincera al eximio maestro y a su orquesta, y sepan que en Donostia sus sesiones han dejado gratísimo recuerdo, difícil de borrar.

D'El Liberal, de Bilbao:

«El hermoso poema de Strauss, «D. Juana», fué lo mejor, sin duda, de lo que se oyó anoche, y aun anteanoche.

En esta obra el Sr. Lamote de Grignon, demostró todo su talento de interpretador. También hay que citar el «Larghetto», de Mozart, en el que el Sr. Vives, de la orquesta, ejecutó el solo de clarinete con extraordinaria limpieza y gusto.

En la segunda parte triunfó una vez más el violinista Costa, que alcanzó verdaderas aclamaciones del público. Los afortunados mortales que pudieron oír al famoso Sarasate, estaban anoche acordes en que Costa es tan artista como fué aquel coloso del violín, y en cuanto a ejecución, se andará, pues el «fenómeno» no tiene más que veinticinco años de edad. Ante la insistencia de las ovaciones, tuvo que ejecutar, fuera de programa, el delicado «Andante», del P. Martini, y la graciosa pavana «Luis XIII», de Couperin.

En la tercera parte volvimos a oír con mucho gusto, a la excelente soprano Vallín-Pardo, que nos obsequió con algunas canciones francesas, y después los números que le correspondían, uno la «Chanson Perpetuelle», de Chausson, que dijo con el extraordinario buen gusto característico en esta simpática cantante.

Finalmente, la orquesta, en colaboración con el coro mixto, de la Coral, con la señora Vallín-Pardo y nuestro notable barítono Sr. Molina, quien cada año canta mejor, interpretó los números 5 y 6 del grandioso «Requiem», de Brahms.

Para todos los que tomaron parte en la función hubo aplausos y ovaciones a granel; no por prodigadas excesivamente menos justas, pues todos los artistas se las merecieron.

Del Diario de la Rioja, de Logroño:

«En todos los géneros triunfó la Sinfónica Barcelonesa, que bajo la sobria y expresiva batuta del ilustre maestro Lamote de Grignon, suena cual si fuese un solo y grandioso instrumento manejado por un artista eminentísimo.

Por varios motivos hemos de limitarnos a dar esta brevísima impresión de conjunto; pero hemos de consignar que el señor Lamote de Grignon, que como director de orquesta alcanzó formidables ovaciones, fué también aplaudidísimo como compositor. Sus *Tres cantos populares*, especialmente el tercero, «La gata y el belitre», y el *scherzo* que a continuación ejecutó la orquesta, fueron los números más celebrados de la primera parte del concierto.

Las *Danzas españolas*, versión orquestal de las que el maestro Granados escribió para piano, fueron aplaudidísimas y elogiadas y bien claramente manifestó el público su deseo de que la orquesta las bisara.

No accedió a ello el maestro Lamote, sin duda porque la hora era ya bastante avanzada, pero, en cambio, ante la estruendosa y repetida ovación que se le hizo al finalizar el programa anunciado, nos obsequió regiamente con la obertura del *Tanhauser*, que, como siempre, levantó una tempestad de aplausos.

La Sinfónica de Barcelona fué digna intérprete de aquel «bárbaro» inmortal que se apellidó Wagner.

Nostra enhorabona per l'èxit que obtenen arreu el mestre i professors que integren l'Orquestra Simfònica de Barcelona, desitjant-los igual èxit en les moltes poblacions que encara els falta visitar.

Necrologia

ALEXANDER SRIABIN. — El dia 30 d'abril prop-passat morí, a conseqüència d'una intoxicació de la sang, el conegut compositor rus Alexander Scriabin. Scriabin nasqué a Moscou el 10 de janer de 1872; destinat per sa família a seguir la carrera de les armes, no obstant, la clarividència del professor Taneiev que li donà les primeres lliçons de música alcançà que es renunciés a semblant projecte i que el seu petit deixeble entrés en el Conservatori de Moscou, d'on surtí als vint anys un cop terminats sos estudis. De 1897 a 1903 Scriabin fou professor de piano en l'esmentat Conservatori, càrrec al qual renuncià per a entregar-se de ple a la composició, residint llargues temporades a Bèlgica i a Suïça.

El desenrotllament de Scriabin com a compositor fou lent, però lògic i segur en la via empresa, essent ses primeres obres, evidentment inspirades en Chopin, son músic predilecte; veus-aquí la llista de ses principals produccions: *Mazurkas*, òp. 3 i 25; *Allegro appassionato*, òp. 4; tres *Sonates*, òp. 6, 19, 23; *Impromptus*, òp. 7, 10, 12, 14; *Estudis*, òp. 8; *Preludis*, òp. 11, 13, 15, 16, 17, 22, 27; *Allegro de Concert*, òp. 18; *Fantasia*, òp. 28 (totes aquestes obres són per a piano); *Concerto en fa sostingut menor*, per a piano i orquestra, òp. 20; *Simfonia en mi major*, òp. 26; *Simfonia en do menor*, òp. 29. A mida que avençava en sa carrera, Scriabin s'esforçava en donar a ses obres un sentit filosòfic i esotèric; an aquest ordre d'idees pertany son *Prometeus: Poema del foc*. La mort l'ha sorprès en la composició d'una obra titulada *Misteri*, que devia ésser una simfonia de música, paraules, gestos, colors i perfums; els fragments recollits no deixen entreveure lo que semblant obra hauria sigut i significat.

Descansi en pau el malaguanyat compositor.

AVISOS. — Havent-se reimprès el número 2 d'aquesta «Revista», corresponent al mes de febrer de l'any 1904, posem a la venda la col·lecció completa dels deu anys publicats, que pot adquirir-se al mateix preu de subscripció.

— Per relligar el novè volum de la «Revista Musical Catalana» s'han confeccionat unes artístiques tapes, que podràn adquirir-se, al preu de 2 ptes., a la Llibreria «L'Avenç», Rambla de Catalunya, 24. A la mateixa llibreria enquadernaràn els volums al preu de 3 ptes. cada un (compreses les tapes).

F. PUJOL

L'OMBRA DEL REI

Chor per a veus d'home

Primer premi de la Festa de la Patria, celebrada a Montserrat

Partitura : 3 pessetes

CASA DOTÉSIO, editors : Portal de l'Àngel, 1 i 3, i Rambla de Sant Josep, 29
BARCELONA

MÚSICA : PIANOS : INSTRUMENTS

J. SANCHO CONDIS

«Escuela de Dobles Notas» i son «Auxiliar»

per a Piano

PREUS: { *Escuela de Dobles Notas*. Llibre complet, 12 pessetes.
Separadament, en tres quaderns, 5 pessetes cada quadern.
Auxiliar, 3 pessetes.

Obres recomanades pels mestres Vidiella, Granados, Malats, Pellicer, Costa i Nogueras, Canals, Rodríguez Alcántara, etc.

Se ven en tots els magatzems de música i a casa el seu editor, J. Sancho Condis, Passeig de Gracia, 50, 2.ª, 1.ª - BARCELONA.

CANÇONER SELECTE

VOLUM IV

FAURÉ

Traducció i publicació de JOAQUIM PENA

Un volum relligat de 100 planes, amb 25 CANÇONS

Text català i castellà, 10 PESSETES

Se ven a les llibreríes, en els magatzems de música i a l'Orfeó Català